

NORSK
SYKEPLEIERFORBUND

Høring Meld. St. 19 (2018–2019) *Folkehelsemeldinga. Gode liv i eit trygt samfunn, 09.05.19*

Innspill fra Norsk Sykepleierforbund (NSF)

NSF er tilfreds med at det har kommet en ny folkehelsemelding. Vi har imidlertid en bekymring for at meldingen i stor grad beskriver allerede planlagte eller igangsatte tiltak og bevilgede ressurser, og er lite forpliktende på nye tiltak. Det er mye som *skal vurderes, videreføres og legges fram* – mindre som konkret skal prioriteres og iverksettes. Det er en svakhet for et samfunnsområde av stor betydning, men som vi for ofte erfarer blir nedprioritert. Meldingen omtaler et effektivt folkehelsearbeid. Minst like viktig er det å utvikle et effektivt, eller virksomt folkehelsearbeid. Det stiller krav til mer forskning, og ikke minst økt samarbeid mellom forskningsmiljø og praksisfelt. Folkehelseprofilene må videreutvikles og brukes aktivt i kommunal planlegging.

NSF foreslo noen hovedgrep i vårt innspill til folkehelsemeldingen. Vi kommenterer disse i lys av de faktiske forslagene som nå ligger i meldingen.

En ny NCD-strategi utarbeides

Vi er fornøyd med at dette følges opp. En ny strategi må gi retning for videre arbeid på området, og ha reelle virkemidler for å utvikle tjenestene i tråd med behovene. Mange av tiltakene i den forrige strategien er fremdeles i støpeskjeen. I arbeidet med ny NCD-strategi, ber NSF derfor regjeringen gi status på strategien fra 2013. NSF ønsker å være en aktiv bidragsyter i utarbeidelse av ny strategi. I løpet av 2019 etablerer NSF et samarbeid på ledernivå med aktuelle pasient- og brukerorganisasjoner på NCD-området.

Det utarbeides en nasjonal handlingsplan for redusert dødelighet for mennesker med psykisk lidelse og ruslidelser, med klare målsettinger for reduksjon av forskjellene i forventet levealder

Det foreslås en rusreform, der hjelp og behandling skal erstatte straff. Dette er en endring NSF har støttet. En rusreform må etter vårt syn ha to bærebjelker:

- 1) Forhindre at unge mennesker starter opp med illegale rusmidler – her er helsestasjon- og skolehelsetjenesten sentral.
- 2) Hjelp til de som sliter. Her vil forsøket med primærhelseteam være egnet til å styrke den helsefremmende og tidlig forebyggende innsatsen overfor voksne og eldre, også innenfor psykisk helse.

Forsøket med primærhelseteam brukes til å styrke den helsefremmende og tidlig forebyggende innsatsen overfor voksne og eldre, særlig innenfor NCD.

Primærhelseteam er en direkte oppfølging av den forrige NCD- strategien. Primærhelseteam er også sentralt i utviklingen av tjenester innen psykisk helse og rus. Foreløpig evaluering viser bedre somatisk ivaretagelse av de med alvorlige psykiske lidelser, bedre tilgjengelighet for befolkningen for rus og psykiske helseplager, samt færre henvisninger til DPS. Videre utvikling av primærhelseteam bør sees i sammenheng med Raskere tilbake- prosjektet.

Redusere sosial ulikhet i helse, primært gjennom system- og befolkningsrettede tiltak, slik Helsedirektoratets fagråd for sosial ulikhet i helse anbefaler.

Regjeringens forslag er for lite forpliktende. Eksempelvis bør man gjøre – ikke bare vurdere å gjøre - en gjennomgang av den nasjonale politikken, som kan danne grunnlag for en ny strategi for å forebygge økt ulikhet. NSF mener at anbefalingene gitt av Helsedirektoratets fagråd for sosial ulikhet i helse må konkretiseres. NSF setter gjennom Sykepleierløftet søkelyset på en uønsket utvikling mot et todelt helsevesen. Dette skaper økte ulikheter, både mellom de som kan kjøpe seg forbi behandlingsskøer, men også ulikheter mellom kommuner, og dermed også i satsingen på viktige folkehelseiltak.

Tidlig innsats styrkes gjennom nok jordmor- og helsesykepleierstillinger.

I mange kommuner ser vi resultater av at regjeringen siden 2014 har styrket helsestasjon- og skolehelsetjenesten. De økte ressursene «spises» imidlertid opp som følge av at tillagte oppgaver parallelt har økt. Hadde kommunene benyttet midlene som forutsatt, ville det gitt 1430 nye helsesykepleierstillinger, mot 900 som er opprettet. NSF mener derfor at styrkingsmidler må øremerkes, og bemanningen må basere seg på oppdaterte normtall. Videre mangler nesten 200 kommuner jordmor, og halvparten av kommunene har små jordmorstillinger. Kvinner får dermed ikke et reelt jordmortilbud, verken i graviditeten, med hjembesøk etter fødsel eller i form av følgetjeneste. NSF mener vi må ha en finansieringsløsning som gjør det attraktivt for kommunene å ansette jordmødre på linje med fastlegene.

Siden 2014 er antall sykepleiere midlertidig ansatt i helsesykepleierstillinger nær doblet. Antall uteksaminerte helsesykepleiere var 230 i 2018. I 2019 vil det utdannes ca. 120 jordmødre årlig. NSF anslår at vi trenger ca. 1000 jordmødre for å dekke behovet. Alderssammensetningen i begge profesjonene gjør at avgangen de nærmeste årene vil være stor. NSF mener det haster å øke utdanningskapasiteten.

Helsestasjon- og skolehelsetjenesten tillegges ikke en kurativ funksjon

Vi er tilfredse med omtalen av tjenesten, og at man understreker den viktige funksjonen særlig helsesykepleiere har med å normalisere vanlige utfordringer blant barn og unge (og foreldre) -det er et viktig signal om tjenestens helsefremmende funksjon. NSF ønsker en styrking av tjenestens befolkningsrettede innsats. Utviklingssentrene er særdeles viktige i utviklingen av hjemmetjenesten og sykehjem. NSF vil oppfordre til at det utvikles tilsvarende for helsestasjon og skolehelsetjenesten for å sikre samsvar mellom behov, nasjonale føringer og utviklingen av tjenestene.

Forebyggende hjembesøk til eldre

Forebyggende hjemmebesøk til alle eldre over en gitt alder, kan bidra til å sikre at eldre får tilrettelagt informasjon om hvilke tjenester som finnes og hvordan man kan oppsøke og benytte disse. Hjembesøk er også viktig for å fange opp behov for forebyggende og helsefremmende tiltak, og bidra til å utsette eller redusere behovet for helse- og omsorgstjenester. NSF ønsker at alle kommuner skal tilby forebyggende hjemmebesøk. Det krever tilstrekkelige sykepleierressurser. NSF skal i løpet av 2019 gjennomføre studiebesøk til en rekke kommuner som tilbyr forebyggende hjembesøk til eldre.

For utdyping av våre synspunkt, viser vi til vårt høringsinnspill til meldingen –

<https://www.nsf.no/vis-artikkel/4049360/17036/NSF-om-Folkehelsemeldingen-2019>

og vår politiske plattform for folkehelse -

https://www.nsf.no/Content/3051249/cache=20171603080955/Politisk%20Plattform_folkehelse_2017-2020.pdf